

Öğrencilerin Dini İnançları ve Kimlikleri ile Siyasal Tercihlerinin İlişkisi¹

*The Relationship Between Students' Religious Beliefs and
Identities and Their Political Preferences*

Meryem Bulut*

Özet

Bu araştırma 17-26 yaşları arasında, 249 üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Yapılan araştırmanın bulgularına göre kız öğrencilerin % 58,5'inin, kendilerini yalnızca insan olarak tanımladıkları ve başka bir kimlik tanımına gereksinim duymadıkları, % 17,1'inin kimliklerini yalnızca kadın olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin % 71,9'nun kendilerini yalnızca insan olarak tanımladıkları, % 13,5'nin kendilerini milliyetçi olarak ifade ettikleri saptanmıştır. Kimliğini yalnızca insan olarak tanımlayan öğrencilerin % 47,3'nün CHP'ye, % 22,3'nün AKP'ye, yakınlık duydukları, kimliğini Atatürkçü olarak tanımlayan öğrencilerin, % 77,8'nin CHP'ye, kimliğini milliyetçi olarak tanımlayan

¹ “Relation between the religious beliefs and political preferences of university students” adlı bildiri olarak 10th International Educational Technology Conference & Exhibition 2010’da sunulmuştur. Ayrıca, “The comparison of the identity description of the students and their political tendencies” adlı bildiri olarak 3rd World Conference on Educational Sciences 2011’de de sunumu yapılmıştır.

* Dr., Ankara Üniversitesi, Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi.

öğrencilerin %73,7'sinin MHP'ye yakınlık duydukları saptanmıştır. Kimliğini yalnızca kadın olarak tanımlayan öğrencilerin % 42,9'nun ÖDP' ye, yakınlık duydukları belirlenmiştir. Öğrencilerin % 84,1'i kendilerini Müslüman olarak tanıtmış ancak kendilerini dinsel bir kimlik ile tanımlamamışlardır. İnanç durumlarının politik tercihleri konusunda belirleyici olduğu görülmektedir. Dini inanç ve kimlik tanımlamalarının politik eğilimlerde farklılaşmalar yarattığı ve öğrencilerin siyasal partilere yakınlık duyma konusunda bilinçli oldukları bulgulardan anlaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Öğrenci tercihleri, kimlik, inanç, politik eğilimler, cinsiyet

Absract

This survey was conducted with a total of 249 university students aged between 17-26. According to the findings of the survey, it was found that 58,5% of the female students described themselves only as human beings and they didn't need any other identity description. 17,1% described their identity only as women. It was also found that 71,9 % of the male students described themselves only as human beings, 13,5% described themselves as nationalists. 47,3% of the students who described their identity only as human beings, showed affinity to CHP, 22,3% showed affinity to AKP while 77,8% of the students who described their identity as Atatürkist, showed affinity to CHP and 73,7% who described their identity as nationalists, showed affinity to MHP. 42,9% of the students who only described their identity as women showed affinity to ÖDP. It was found that 84,1 % of the students introduced themselves as Muslim. It is seen that the belief statuses are decisive about political preferences. It is understood from the findings that the religious beliefs and identity descriptions make differences in the political tendencies and the students are conscious about showing affinity to political parties.

Keywords: Student preferences, identity, belief, political tendencies, gender

Giriş

Kimlik insanın kendisini tanımlamasının yanı sıra başkaları tarafından da tanınmasıdır. Gelişimsel alanda üzerinde en fazla çalışılan konulardan birisi olmasına rağmen toplumsal olarak inşa edilmiştir. Sınırları genişledikçe kimlik algıları çeşitlenmekte, farklılaşmakta ve çoğalmaktadır. Kavramın günümüzdeki karşılığı toplumsal ve siyasaldır (Emiroğlu ve diğerleri, 2003). Kimlik, kişinin çevresiyle anlamlı bağlar kurmasını sağlar (Güleç, 1992: 15). Her kişinin kimliği, resmi kayıtlarda görünenlerle sınırlı olmayan bir yığın öğeden oluşur. İnsanların büyük çoğunluğu kendisini; dinsel bir topluluğun, bir ulusun, etnik ya da dilsel bir grubun, ailenin, bir mesleğin, bir kurumun, belli bir sosyal çevrenin içinde görür. İnsan bir köye, bir mahalleye, bir spor takımına, bir arkadaş grubuna, bir sendikaya, bir işletmeye, bir partiye, bir derneğe, bir cemaate, aynı tutkuları veya aynı cinsel tercihleri paylaşan, aynı zararlı etkilere maruz kalan bir insan topluluğuna ait olduğunu da hissedebilir (Maalouf, 2010: 16). Kişinin kimliği aynı zamanda kime karşı olduğu ile ilintilidir (Güvenç, 1994). İnsanlar karşı duruşlarını da kimlikleri aracılığıyla ifade ederler.

İnsanın gelişimi içinde bulunduğu bağlamdan bağımsız olamayacağından değişik alan ve kültürel ortamlarda kimlik gelişim süreci farklı olur. Kimliğe etki eden etmenler; kültür, ekonomi, nüfus, politika, fiziki çevre, sosyal sınıf ve etnik köken gibi özelliklerdir (Demir, 2009). Kimlik olgusu değişken ortamlarda sayısız simge, değer sistemi, uyaran ve daha birçok nitelik arasından seçilen öğelerin sentezine dayanmaktadır (Bilgin, 1994). Her bir toplumsal grup kendine ait standartlaşmış değerlere sahiptir (Barth, 2001: 21). Kimlik kavramı bu değerlere göre gelişir. Dolayısıyla kimlik, içinde yaşanılan topluluğun niteliklerinden,

değerlerinden, kökeninden beslenerek gelişen insanın, var oluşunun yanıtıdır.

Kimlik kavramı günümüzde çağdaş dünyanın tartışmalı yönlerini aydınlatmaya, kavramaya ve incelemeye yarayan bir prizma haline gelmiştir. Toplumsal analize konu olan sorunlar, kimlik etrafında dönmeye başlamıştır (Bauman, 2005). Dinsel ve etnik temelde gelişen aynı zamanda cinsel, kültürel v.b. yaşam alanları içinde oluşan kültürel kimlik talepleri, çatışmalara neden olmaktadır. Bu temelde ortaya çıkan farklılıkların yaşama geçirilmesini amaçlayan politik tavır, kırılmalara, değişim ve dönüşümlere yol açmaktadır (Keyman, 2007). İnsanları ve onlarla birlikte ürünleri, fikirleri, imgeleri vb. devinime sokan küreselleşme süreçleri, eşitsiz ve eşitleştirici dinamikleri gereği, kimlik vurgularına daha fazla belirginlik kazandırmaktadır (Özbudun, 2005). Diğer yandan kimlik tanımı olarak kullanılan din, insanların yaşamına dair kuralları düzenleyen en önemli kurumdur. Pek çok yetişkin insan, yaşamını ait olduğu dinin ilkelerine göre sürdürmektedir (Eriksen, 2009: 224). İnsanların çoğunluğu için var oluşsal türde ya da yaşamın anlamı ile ilgili olan sorunlar, din aracılığı ile çözülmektedir. Din büyük ölçüde var oluşsal sorunlara yanıt vermektedir. Dinsel ritüel ve inançların bir rolü de üyelerinin dayanışma içinde olmalarını ve bunu sürdürmelerini sağlamaktır. Dinsel törenler; toplumsal eylemlerdir. Din; gereklilikleri yerine getiren kişiler için pek çok neden, sonuç ve anlam içermektedir (Kottak, 2002: 472, 478, 491). Hemen hemen tüm dinler, insanların içinde yer aldığı toplumun bir üyesi olduğunu gösteren özel faaliyetleri içerir. Dinin belki de en önemli özelliği yaşamın eninde sonunda anlamlı olduğuna dair amaçlılık duygusu yaratmasıdır (Giddens, 2008: 580-585). Diğer yandan din ve politika arasında çoğu zaman sıkı ve karmaşık bir ilişki vardır. Dini inançlar, yasaları etkileyebilir ve politik düzene yasallık kazandırabilir (Kottak, 2002: 635, 642). Çünkü din, her şeyden önce kabul

edilebilir davranışın ana hatlarını ortaya koyar (Haviland, 2008: 678-679). Din ve politika ilişkisi pek çok toplumda görülebilir. Din, yaşamının pek çok yönüne nüfuz ettiği gibi politik kararlar alınmasında etkin bir rol oynamaktadır. İnsanların kendilerini tanımladıkları kimlikleri ile sahip oldukları dini inançları, politik bir ayrışmaya yol açmaktadır. Araştırma da öğrencilerin tanımladıkları kimliklerinin ve dini inançlarının, siyasal partilere yakınlık duymalarında etkin bir rolünün olup olmadığı yer alacaktır. Bu araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre kendilerini tanımladıkları kimlikleri arasında farklılaşma var mıdır?
2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dinsel kimliklerini tanımlamaları arasında farklılaşma var mıdır?
3. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre siyasal partilere yakınlık duymaları arasında farklılaşma var mıdır?
4. Öğrencilerin tanımladıkları kimliklerine göre yakınlık duydukları siyasal partiler arasında farklılaşma var mıdır?
5. Öğrencilerin tanımladıkları kimliklerine göre siyasal partilere yakınlık duyma nedenleri arasında farklılaşma var mıdır?
6. Öğrencilerin tanımladıkları kimliklerine göre siyasal partilerde yer almaları arasında farklılaşma var mıdır?
7. Öğrencilerin dini inançlarına göre siyasal partilere yakınlık duyma nedenleri arasında farklılaşma var mıdır?
8. Öğrencilerin dini inançlarına göre seçtikleri siyasal partiler arasında farklılaşma var mıdır?
9. Öğrencilerin dini pratikleri yerine getirmelerine göre siyasal partilere yakınlık duymaları arasında farklılaşma var mıdır?
10. Öğrencilerin dini inançlarına göre siyasal partilere seçme nedenleri arasında farklılaşma var mıdır?

11. Öğrencilerin dini inançlarına göre siyasal partilerde yer almaları arasında farklılaşma var mıdır?

Yöntem

Araştırma, tarama modeli üzerine inşa edilmiştir. Çalışma; üç ay içinde kültürel etkinliklerden yararlanmak için Ankara Üniversitesi, Kültür Servisine gelen öğrenciler ile yüz yüze yapılan görüşme tekniği ile elde edilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma; 2009 yılında üç ay içinde; farklı fakültelerden kültürel etkinliklerden yararlanmak için kültür servisine gelen 249 lisans öğrencisi ile yapılmıştır. Bu araştırma da öğrencilerin % 60'nın günlük gazete okudukları ve gazete okuyanların % 35'inin siyasi haberleri tercih ettikleri saptanmıştır. Öğrencilerin % 33,9'nun var olan siyasal partilerden birine yakınlık duydukları saptanmıştır. Öğrencilerin % 84,1'i kendilerini Müslüman, % 15'i ateist olarak tanımlamıştır. Bu oranlar; Yıldırım'ın (1999) araştırmasının bulguları ile örtüşmektedir. Kendisini Müslüman olarak tanıtan öğrencilerden % 21'nin dini gereklilikleri tümüyle, % 40,5'nin özel günlerde yerine getirdiği, % 34,1'nin yerine getirmediği tespit edilmiştir. Siyasi kitaplar, roman ve şiir olmak üzere öğrencilerin, % 60'nın kitap okuduğu belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Veri değerlendirme aşamasında açık uçlu sorulardan elde edilen veriler kodlanmış ve karşılaştırma tabloları verilmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Kimliklerini Tanımlamaları

	Kadın	İnsan	Atatürkçü	Milliyetçi	Devrimci	Toplam %
Kadın	17,1	58,5	11	8,5	4,9	100
Erkek	-----	71,9	10,1	13,5	4,5	100
Toplam	8,2	65,5	10,5	11,1	4,7	100

P= ,002<,05 gruplara ilişkin yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır.

Tablo 1’de görüşme yapılan 249 öğrenciden 171’i, kendilerini öğrenci kimliğinin dışında çeşitli kimliklerle tanımlamışlardır. Kız öğrencilerin % 58,5’nin kendilerini yalnızca insan olarak tanımladıkları ve başka bir kimlik ile tanıtmaya gereksinim duymadıkları, % 17,1’nin kendilerini kadın kimliği ile ifade ettikleri, % 11’nin Atatürkçü, % 8,5’nin milliyetçi, % 4,9’nun devrimci olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Erkek öğrencilerin % 71,9’nun kendilerini yalnızca insan olarak tanımladıkları, % 13,5’nin milliyetçi olarak, % 10,1’nin Atatürkçü olarak tanımladıkları, % 4,5’nin devrimci olarak tanımladıkları tablolara yansımıştır. Cinsiyet ile kimlik tanımı arasında en büyük fark insan olarak tanımlamada görünmektedir. Ancak bu farklılık kız öğrencilerin kendilerini kadın olarak tanımlamalarından kaynaklanmaktadır. Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere oranla daha yüksek oranda kendilerini milliyetçi kimlikle tanımladıkları tablo 1’de görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin arasında kendilerini milliyetçi olarak tanıtmamanın dışında başka bir farklılık yoktur.

Tablo: 2 Cinsiyetlerine Göre Dinsel Kimliklerini Tanımlamaları

	Müslüman	Hıristiyan	Ateist	Diğer	Toplam %
Kız öğrenciler	87,9	,8	8,1	3,2	100
Erkek öğrenciler	75,4	0	23	1,6	100
Toplam	81,7	,4	15,4	2,4	100

Tablo 2’de kız öğrencilerin % 87,9’nun, erkek öğrencilerin % 75,4’nün kendilerini Müslüman olarak tanımladıkları tabloya yansımıştır. Kız öğrencilerin % 8,1’nin, erkek öğrencilerin %23’nün kendilerini ateist olarak tanımladıkları bulgularda görülmektedir. Kız öğrencilerin % 3,2’si, erkek öğrencilerin % 1,6’sı dinsel inançlarını belirtmek istememişlerdir. Bulgulardan kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda kendilerini dinsel kimliklerle tanımladıkları, yine erkek öğrencilere göre daha düşük oranda ateist olarak tanımladıkları saptanmıştır. Görüşme yapılan öğrencilerin çoğunluğu (% 84,1), kendilerini Müslüman olarak belirtmiş ancak kendilerini Müslüman kimliği ile tanımlamamışlardır.

Tablo: 3 Cinsiyet ile Siyasal Partilere Yakınlık Duymaları

	Yakınlık duyanlar	Duymayanlar	Kafası karışık olanlar	Var olanın dışında	Toplam%
Kız öğrenciler	30,1	57,7	10,6	1,6	100
Erkek öğrenciler	37,7	46,7	5,7	9,8	100
Toplam	33,9	52,2	8,2	5,7	100

P: 0,10<0,5 gruplara ilişkin yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır.

Tablo 3’de kız öğrencilerin % 30,1’nin siyasal partilere yakınlık duydukları, % 57,7’nin yakınlık duymadıkları, % 10,6’sının siyasal partilere yakınlık duyma konusunda kafalarının karışık olduğu, % 1,6’nın çeşitli örgütlere yakınlık duydukları tablolara yansımıştır. Erkek öğrencilerin % 37,7’nin siyasal partilere yakınlık duydukları, % 46,7’nin yakınlık duymadıkları, % 5,7’nin siyasal partilere yakınlık duyma konusunda kafalarının karışık olduğu, % 9,8’nin çeşitli örgütlere yakınlık duydukları belirlenmiştir. Kız öğrencilerin siyasal partilere daha az yakınlık duymaları toplumun kadından ve erkekten beklediği davranışlardan kaynaklanmaktadır. Çünkü kadınlık ya da erkeklik rolleri, kültürel şartlanmalardır (İlbar, 1987). Politika ile ilgilenen kadınlara karşı geliştirilen kültürel önyargılar, kız

öğrencilere de yansımış görünmektedir (McGlen/O'Connor, 1995). Siyasal partilere yakınlık duyma konusunda kız öğrencilerin kafaları erkek öğrencilere göre daha karışık görünmektedir. Kız öğrencilerin çoğunluk tarafından kabul edilen siyasal partilerin dışındaki politik yönelimlerde yer almaları, erkek öğrencilere göre oldukça azdır. Bulgular, kız öğrencilerin kültürel değerlerden dolayı genel kabullerin dışına çıkmadıklarının göstergeleridir.

Tablo 4. Öğrencilerin Kimliklerini Tanımlamalarına Göre Parti Eğilimleri

	AKP	CHP	MHP	ÖDP	Diğer	Toplam %
Kadın	14,3	21,4	-----	42,9	21,4	100
İnsan	22,3	47,3	,9	20,5	8,9	100
Atatürkçü	5,6	77,8	5,6	5,6	5,6	100
Milliyetçi	5,3	15,8	73,7	-----	5,3	100
Devrimci	12,5	12,5	-----	50	25	100
Toplam	17,5	43,3	9,4	19,9	9,9	100

Tablo 4’de kendilerini yalnızca kadın kimliği ile tanımlayan kız öğrencilerin % 42,9’nun kadın erkek ayrımı olmadığını düşündükleri için ÖDP’ye, % 21,4’nün CHP’ye, % 21,4’nün diğerlerine (çeşitli sol örgütler) ve % 14,3’nün AKP’ye yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini kadın kimliği ile tanımlayan öğrenciler arasında MHP’ye eğilimi olan çıkmamıştır. Kendilerini insan olarak tanımlayan öğrencilerin % 47,3’nün CHP’ye, %22,3’nün AKP’ye, % 20,5’nin ÖDP’ ye, yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini Atatürkçü olarak tanımlayan öğrencilerin % 77,8’nin kendilerini CHP’ye, % 5,6’sının, AKP, MHP ve ÖDP’ ye eğilimlerinin bulunduğu belirlenmiştir. Kendilerini milliyetçi olarak tanımlayan öğrencilerin %73,7’nin MHP’ye, % 15,8’nin CHP’ye, % 5,3’nün AKP ve diğerlerine yakınlık duydukları tablolara yansımıştır. Kendilerini milliyetçi olarak tanımlayanların arasında ÖDP’ye yakınlık duyan çıkmamıştır. Kendilerini devrimci olarak tanımlayanların çoğunluğunun ÖDP’ ye yakınlık

duydıkları, devrimci olarak tanımlayanların hem AKP'ye hem de CHP'ye aynı oranda yakınlık duydukları belirlenmiştir. Kendilerini devrimci kimliği ile tanıtan öğrencilerin, AKP'ye değişime açık gördükleri için, CHP'ye ise içinde yer alan ilerici güçlerden dolayı yakınlık duydukları belirlenmiştir. Diğerlerine yakınlık duyduklarını belirten öğrenciler, çeşitli sol örgütleri işaret etmişlerdir.

Tablo: 5 Öğrencilerin Kimliklerine Göre Partilere Yakınlık Nedenleri

	Programlarından	Arkadaşları için	Ailelerinden dolayı	Toplam %
Kadın	50	37,5	12,5	100
İnsan	82,9	9,8	7,3	100
Atatürkçü	55,6	44,4	0	100
Milliyetçi	57,1	21,4	21,4	100
Devrimci	37,5	12,5	50	100
Toplam	67,5	18,8	13,8	100

Tablo 5'de kendilerini kadın kimliği ile tanımlayan öğrencilerin % 50'nin programlarından dolayı, % 37,5'nin arkadaşlarından etkilenerek, % 12,5'nin ailelerinden öğrenerek siyasal partilere yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini yalnızca insan olarak tanımlayan öğrencilerin % 82,9'nın programlarından dolayı, % 9,8'nin, arkadaşları aracılığıyla, % 7,3'nün ailelerinden görerek siyasal partilere yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini Atatürkçü olarak tanımlayan öğrencilerin % 55,6'nın programlarından dolayı, % 44,4'nün, arkadaşlarından dolayı partilere yakınlık duydukları belirlenmiştir. Kendilerini Milliyetçi olarak tanımlayan öğrencilerin % 57,1'nin programlarını beğenerek, % 21,4'nün arkadaşlarının etkisiyle, % 21,4'nün ailelerinden dolayı partilere yakınlık duydukları tablolara yansımıştır. Devrimci olarak kendilerini tanımlayan öğrencilerin % 37,5'nin programlarından, % 12,5'nin, arkadaşlarından, % 50'nin ailelerinden etkilenerek partilere yakınlık duydukları saptanmıştır. Bulgulardan öğrencilerin çoğunluğunun kendilerini hangi kimlikte

tanımlarlarsa tanımlasınlar siyasal partilere programlarından dolayı yakınlık duydukları bulgularda görülmektedir. Kendilerini devrimci ve milliyetçi olarak tanımlayan öğrencilerin parti seçme konusunda ailelerinden en çok etkilenen grup oldukları tablolara yansydıkları saptanmıştır.

Tablo: 6 Öğrencilerin kimliklerine göre partilerde yer almaları

	Oy kullanarak	Propaganda yaparak	Parti üyesi olarak	Toplam %
Kadın	33,3	66,7	0	100
İnsan	59,5	26,2	14,3	100
Atatürkçü	75	25	0	100
Milliyetçi	57,1	28,6	14,3	100
Devrimci	37,5	37,5	25	100
Toplam	56,4	56,4	12,8	100

Tablo 6'da kendilerini kadın kimliği ile tanımlayan öğrencilerin % 33,3'nün, yalnızca oy kullanarak, % 66,7'nin, parti propagandası yaparak yakınlık duydukları partilere destek oldukları saptanmıştır. Kendilerini yalnızca insan olarak tanımlayan öğrencilerin % 59,5'nin yalnızca oy kullanarak, % 26,7'nin, propaganda yaparak, % 14,3'nün parti üyesi olup aktif olarak çalışıp destek oldukları belirlenmiştir. Kendilerini Atatürkçü olarak tanımlayan öğrencilerin % 75'nin yakınlık duydukları partilere oy kullanarak, % 25'nin, propaganda yaparak destek oldukları tablolara yansımıştır. Kendilerini milliyetçi olarak tanımlayan öğrencilerin % 57,1'nin yalnızca oy kullanarak, % 28,6'nin, propaganda yaparak, % 14,3'nün parti üyesi olarak partilerine destek oldukları belirlenmiştir. Devrimci olarak tanımlayanların % 37,5'nin yakınlık duydukları partilere oy kullanarak, % 37,5'nin, propaganda yaparak, % 25'nin parti üyesi olup çalışarak destek oldukları saptanmıştır. Kendilerini kadın ve Atatürkçü kimliğiyle tanımlayan öğrencilerin parti üyesi olarak etkinlik göstermedikleri, kendilerini devrimci olarak tanımlayanların partilerde aktif olarak yer aldıkları bulgulardan anlaşılmaktadır. Kendilerini kadın kimliğiyle tanımlayanların en çok partilerin propagandasını yaparak destek oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 7 Dinsel Kimlikleri ile Siyasal Partilere Yakınlığın Karşılaştırılması

	Yakınlık duyanlar	Duymayanlar	Kafası karışık olanlar	Var olanın dışında	Toplam %
Müslüman	32,4	55,9	8,8	2,9	100
Hıristiyan	0	0	100	0	100
Ateist	43,2	32,4	2,7	21,6	100
Toplam	33,9	52,1	8,3	5,8	100

P: ,000<0,5 gruplara ilişkin yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır.

Tablo 7’de kendilerini Müslüman olarak tanımlayan öğrencilerin % 55,9’nin, siyasal partilere yakınlık duymadıkları, % 32,4’nün siyasal partilere yakınlık duydukları, % 8,8’nin siyasal partiler konusunda kafalarının karışık olduğu, % 2,9’nun var olan siyasal partilerin dışında olan örgütlere yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini ateist olarak tanımlayanların % 43,2’nin siyasal partilere yakınlık duydukları, % 32,4’nün siyasal partilere yakınlık duymadıkları, % 2,7’nin partiler konusunda kafalarının karışık olduğu, % 21,6’nın var olan siyasal partilerin dışında siyasal örgütlere yakınlık duydukları saptanmıştır. Bulgulardan kendilerini Müslüman olarak tanımlayanların, kendilerini ateist olarak tanımlamayanlara göre daha az politika ile ilişkili oldukları görülmüştür. Kendilerini ateist olarak tanımlayanların, Müslüman olarak tanımlayanlara göre daha yüksek oranda var olan siyasal partilerin dışındaki örgütlere yakınlık duydukları tablolara yansımıştır. Öğrenciler arasında siyasal partilere eğilim konusunda dini inançların farklılık yarattığını belirtmemiz olanaklıdır.

Tablo 8: Dinsel Kimlikleri ile Siyasal Partilerin Karşılaştırılması

	AKP	CHP	MHP	ÖDP	Diğer	Toplam %
Müslüman	24,3	38,6	8,6	22,9	5,7	100
Hıristiyan	100	0	0	0	0	100
Ateist	21,7	34,8	0	43,5	0	100
Toplam	24,5	37,2	6,4	27,7	4,3	100

P:0,324>0,5 gruplara ilişkin yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmamıştır.

Tablo 8’de kendilerini Müslüman olarak tanımlayanların % 38,6’sı CHP’yi yakın bulurken, %24,3’nün AKP’ye, % 22,3’nün sol söylem kullanan ÖDP ’ye yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini ateist olarak tanımlayan öğrencilerin % 43,5’nin ÖDP olmak üzere % 34,8’nin CHP’ye ve % 21,7’nin AKP’ye eğilim gösterdikleri bulgularda görülmektedir. Bulgulardan öğrencilerin dini inanç durumlarının politik tercihleri konusunda farklılık yarattığını belirtmemiz olanaklıdır.

Tablo 9: Dini Gereklilikler ile Siyasal Partilerin Karşılaştırılması

	AKP	CHP	MHP	ÖDP	Diğer	Toplam%
Getirenler	54,2	18,2	18,2	9,1	0	100
Özel günlerde	31	34,5	3,4	24,1	6,9	100
Oruç tutanlar	0	100	0	0	0	100
Getirmeyenler	10,7	42,5	10,7	28,6	7,1	100
Toplam	25,7	37,1	8,6	22,9	5,7	100

P:840>0,5 gruplara ilişkin yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmamıştır.

Tablo 9’da kendilerini Müslüman olarak tanıtan ve dini gerekliliklerin tümünü yerine getiren öğrencilerin, % 54,2’nin, AKP’ye, % 18,2’nin CHP’ye, % 18,2’nin MHP’ye, % 9,1’nin ÖDP’ ye yakınlık duydukları belirlenmiştir. Bayramlar gibi özel günlerde dini gereklilikleri yerine getirenlerin % 34,5’nin CHP’ye, % 31’nin AKP’ye, % 3,4’nün MHP’ye, % 24,1’nin ÖDP’ ye % 6,9’nün çeşitli siyasal örgütlere yakınlık duydukları saptanmıştır. Dini gereklilikleri yerine getirmeyen öğrencilerin, % 42,5’nin CHP’yi, % 10,7’nin AKP’ye, % 10,7’nin MHP’ye, % 28,6’nin ÖDP’ ye, % 7,1’nin çeşitli siyasal örgütlere yakın oldukları belirlenmiştir. Dinin gerekliliklerine göre bir yaşam biçimi sürdürme, politik tercihler konusunda ayırıcı olabilmektedir. Dinin gereğine uygun yaşam biçimi sürdürenlerin AKP’de yoğunlaştıkları görülürken, sol parti olan ÖDP’ den uzaklaştıkları, özel günlerde yerine getirenlerin CHP’de yoğunlaştıkları tablolara yansımıştır. Bu göstergeler, dini bir yaşam biçimi sürdürmenin siyasal parti eğilimlerinde belirleyici olduğunu yansıtmaktadır.

Tablo 10: Dinsel Kimlikleri ile Partileri Seçme Nedenlerinin Karşılaştırılması

	Programlarından	Arkadaşları için	Ailelerinin yakınlığından	Toplam
Müslüman	72,9	15,7	11,4	100
Hıristiyan	100	0	0	100
Ateist	82,6	4,3	13	100
Toplam	75,5	12,8	11,7	100
P:674>0,5 gruplara ilişkin yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmamıştır.				

Tablo 10'da kendilerini Müslüman olarak tanımlayan öğrencilerin % 72,9'nun, programlarından dolayı, % 15,7'nin arkadaşlarının etkisiyle, % 11,4'nün ailelerinin etkisiyle partilere eğilim gösterdikleri saptanmıştır. Kendilerini ateist olarak tanımlayan öğrencilerin % 82,6'nın parti seçerken programlarına dikkat ettikleri, % 4,3'nün arkadaşlarından etkilendikleri, % 13'nün ailelerinden etkilendikleri tablolara yansımıştır. Hem kendilerini Müslüman olarak tanımlayan öğrencilerin çoğunluğunun (% 72,9), hem kendisini ateist olarak tanımlayan öğrencilerin çoğunluğunun (% 82,6) yakınlık duydukları partileri bilinçli olarak seçtikleri görülmektedir. Kendilerini Müslüman olarak tanımlayan öğrencilerin parti seçerken arkadaş etkisinde kalmaları (% 15,7), kendisini ateist olarak tanımlayan öğrencilerin (% 4,3) yaklaşık dört katı olarak tablolara yansımıştır. Hem kendilerini Müslüman olarak tanımlayan öğrencilerin (% 11,4) hem de kendisini ateist olarak tanımlayan öğrencilerin (% 13) parti seçerken ailelerinin etkisinde kalma oranlarının birbirlerine yakın oldukları bulgulara görülmektedir. Tabloya yansıyan göstergelerden dini inanç olarak kendilerini nasıl tanımlarlarsa tanımlasınlar öğrencilerin çoğunluğunun, parti programını takip ettiği, siyasal partilere yakınlık duyma konusunda bilinçli oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin partilerin programına göre seçimlerini yapmakta olduklarını belirtebiliriz.

Tablo 11: Dinsel Kimlikleri ile Partilerde Aktif Olma Durumlarının Karşılaştırılması

	Oy kullanarak	Propaganda yaparak	Parti üyesi olarak	Toplam%
Müslüman	74,6	22,4	3	100
Hıristiyan	100	0	0	100
Ateist	26,9	46,2	26,9	100
Toplam	61,7	28,7	9,6	100

P:0,00<0,5 gruplara ilişkin yüzdeler arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır.

Tablo 11’de kendilerini Müslüman kimliği ile tanımlayan öğrencilerin, % 74,6’nın, yalnızca oy kullanarak, % 22,4’nün, propaganda yaparak % 3’nün parti üyesi olup aktif olarak destek verdikleri belirlenmiştir. Kendisini Hıristiyan olarak tanımlayan öğrencilerin oy kullanarak yakınlık duydukları partilere destek oldukları saptanmıştır. Kendilerini ateist olarak tanımlayan öğrencilerin % 26,9’nun oy kullanarak destek verdikleri, % 46,2’nin propaganda yaparak, % 26,9’nun parti üyesi olarak destek oldukları görülmektedir. Bulgulardan kendilerini ateist olarak tanımlayan öğrencilerin, siyasal partilerde daha aktif olarak yer aldıkları saptanmıştır. Kendilerini Müslüman olarak tanımlayan öğrencilerin çoğunluğunun ise yakınlık duydukları partilere yalnızca oy kullanarak destek oldukları belirlenmiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

Kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğunun kendilerini yalnızca insan kimliği ile tanıttıkları ve başka bir kimlik ile tanıtmaya gereksinim duymadıkları bulgularda görülmektedir. Kız ve erkek öğrenciler arasında kimlik tanımlamada çok büyük farklılıkların olmadığı görülmektedir. Yalnızca cinsiyete ilişkin olarak kız ve erkek öğrencilerin arasında milliyetçi kimliğinin dışında başka bir farklılık yoktur. Bulgulardan kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda kendilerini dinsel kimliklerle tanımladıkları, yine erkek öğrencilere göre daha düşük oranda ateist olarak tanımladıkları saptanmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunu (% 84,1), kendilerini

Müslüman olarak belirtmiş ancak kendilerini dinsel bir kimlik ile tanımlamamışlardır. Üniversite ortamında öğrencilerin keskin kimlik tanımlamalarına gereksinim duymadıkları dolayısıyla etnik, dinsel ve politik kimliklerle kendilerini ilişkilendirmeden varlıklarını ifade ettiklerini belirtmemiz olanaklıdır.

Kız öğrencilerin çoğunluk tarafından kabul görmeyen ya da siyasal otoritenin onaylamadığı siyasal partilerin dışındaki politik yönelimlerde yer almaları, erkek öğrencilere göre oldukça azdır. Bulgular, kız öğrencilerin kültürel değerlerden dolayı genel kabullerin dışına çıkmadıklarının göstergeleridir. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre siyasal partilerle daha az ilgili olmaları toplumun kadından ve erkekten beklediği davranışlardan yani kültürel şartlanmalarda kaynaklanmaktadır.

Kendilerini yalnızca kadın kimliği ile tanımlayan kız öğrencilerin çoğunluğunun, kadın erkek ayrımı olmadığını düşündükleri için ÖDP' ye, yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini yalnızca insan olarak tanımlayan ve başka bir kimliğe gereksinim duymadığını belirten öğrencilerin çoğunluğunun, başka kimliklere gereksinim duyulmadığını düşündükleri için CHP'ye yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini Atatürk'ü olarak tanımlayan öğrencilerin çoğunluğunun Atatürk'ü temsil etmeye en uygun partinin CHP olduğunu düşündükleri için partiye eğilimli oldukları belirlenmiştir. Kendilerini milliyetçi olarak tanımlayan öğrencilerin çoğunluğunun milliyetçi görüşün temsilcisi olarak MHP'ye yakınlık duydukları tablolara yansımıştır. Kendilerini devrimci olarak görenlerin yarısının ÖDP' ye, yakınlık duydukları saptanmıştır. Kendilerini devrimci olarak niteleyen öğrencilerin aynı oranda hem AKP hem de CHP'ye yakınlık duydukları da belirlenmiştir. Bulgulardan öğrencilerin kendilerini tanımladıkları kimliklere uygun buldukları siyasal partilere eğilim gösterdikleri ve bu konuda bilinçli oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin

kendilerini ifade ettikleri kimliklerinin aynı zamanda siyasal bir tavır alma ya da siyasal bir duruş olduğunu belirtmemiz de olanaklıdır.

Kendilerini Müslüman olarak tanımlayanların, kendilerini ateist olarak tanımlamayanlara göre daha az politika ile ilişkili oldukları ve kendilerini ateist olarak tanımlayanların Müslüman olarak tanımlayanlara göre daha yüksek oranda var olan siyasal partilerin dışındaki örgütlere yakınlık duydukları tablolara yansımıştır. Öğrenciler arasında siyasal partilere eğilim konusunda dini inançların farklılık yarattığını belirtebiliriz. Dinin gereğine uygun yaşam biçimi sürdürenlerin AKP’de yoğunlaştıkları görülürken, sol parti olan ÖDP’ den uzaklaştıkları, özel günlerde yerine getirenlerin CHP’de yoğunlaştıkları tablolara yansımıştır. Bu göstergelere dayanarak dini bir yaşam biçimi sürdürmenin parti eğilimlerinde belirleyici olduğunu belirtebiliriz. Bulgulardan dinsel inanç olarak kendilerini nasıl tanımlarlarsa tanımlasınlar öğrencilerin çoğunluğunun, parti programını takip ettiği, siyasal partilere yakınlık duyma konusunda bilinçli oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin partilerin programına göre seçimlerini yapmakta oldukları görülmektedir. Ancak kendilerini Müslüman olarak tanımlayan öğrencilerin çoğunluğunun yakınlık duydukları partilere oy kullanarak destek oldukları görülürken, kendilerini ateist olarak tanımlayanların siyasal partilerde daha aktif olarak yer aldıkları saptanmıştır.

Kaynakça

- Bauman, Z. (2005) *Bireyselleşmiş Toplum*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Barth, F. (2001) *Etnik Gruplar ve Sınırları*, Çev. Ayhan Kaya ve Seda Gürkan, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Bilgin, N. (1994) *Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu*, Ege Üniversitesi Yayınları.

- Demir, İ. (2009) "Gençlerin Kimlik Statülerinin Kültürel Karşılaştırılması: İstanbul-Nusaybin Örneği", *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, Sayı 16 (3).
- Emiroğlu, K. ve Aydın, S. (2003) *Antropoloji Sözlüğü*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Eriksen, T.H. (2009) *Küçük Yerler Derin Mevzular (Sosyal ve Kültürel Antropolojiye Giriş)*, İstanbul: Avesta Yayınları.
- Giddens, A. (2008) *Sosyoloji*, İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Güvenç, B. (1993) *Türk Kimliği (Kültür Tarihinin Kaynakları)*, Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi.
- Güleç, Cengiz (1992) *Türkiye'de Kültürel Kimlik Krizi*, Ankara: Verso Yayıncılık.
- Haviland, W.A. (2008) *Kültürel Antropoloji*, Çev. İ.D.A.Sarıoğlu, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- İlbars, Z. (1987) "Kişiliğin Oluşmasındaki Kültürel Etmenler", *Ankara Üniversitesi, D.T.C.F. Antropoloji Dergisi*, Özel Basım.
- İlbars, Zafer (1991) "Aile ve Gelenek, Türk Ailesinin Geleneksel Yapısı" İçinde *Türk Aile Ansiklopedisi*, Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları: 540-544.
- Keyman, F. (2007) "Türkiye'de Kimlik Sorunları ve Demokratikleşme", *Doğu Batı Düşünce Dergisi*, Sayı 41, 217-230.
- Kottak, C.P. (2002) *Antropoloji (İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış)*, Çev. S. Altuntek, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- McGlen, N.E. ve O'Connor, K. (1995) *Woman, Politics, and American Society*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hill.
- Maalouf, A. (2010) *Ölümcül Kimlikler*, Çev. A.Bora, İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
- Özbudun, S. (2005) *Gelenekten Geleceğe Antropoloji*, Haz. B. Kümbetoğlu ve H. Birkalan, İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Yıldırım, İ. (1999) "Some Values Of Turkish University Students From Varying Degrees Of Religiosity", *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 16-17.